

Briselē, 29.4.2013
COM(2013) 229 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Stratēģiskās vadlīnijas ES akvakultūras ilgtspējīgai attīstībai

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Stratēģiskās vadlīnijas ES akvakultūras ilgtspējīgai attīstībai

1. IEVADS

Eiropas akvakultūras nozare ražo kvalitatīvus produktus, ievērojot stingrus vides ilgtspējas, dzīvnieku veselības un patērētāju tiesību aizsardzības standartus. ES jūras produktu¹ izcilajai kvalitātei vajadzētu ES akvakultūrai sniegt būtiskas priekšrocības konkurences jomā, taču ražošana šajā nozarē stagnē, kas ir krasā pretstatā nozares spēcīgajai izaugsmei citos pasaules reģionos.

2010. gadā ES akvakultūras produkcijas vērtība bija 3,1 miljards euro par 1,26 miljoniem tonnu produkcijas. 25 % produktu ES jūras produktu tirgum pašlaik piegādā ES zvejniecības, 65 % produktu tiek importēti, bet 10 % produktu nodrošina ES akvakultūra². Zvejas un akvakultūras produktu kopējais šķietamais patēriņš ES sasniedza aptuveni 13,2 miljonus tonnu³.

Pieejamie dati liecina par aizvien pieaugošu starpību aptuveni 8 miljonu tonnu apmērā starp jūras produktu patēriņa līmeni ES un zvejniecību nozvejas apjomu. Komisija un dalībvalstis var palīdzēt nodrošināt, lai šo starpību vismaz daļēji segtu vides, sociālajā un ekonomiskā ziņā ilgtspējīga ES akvakultūra.

Saglabājoties pašreizējam darba ražīguma līmenim, katrs pašreizējā ES patēriņa procentpunkts, kuram vajadzīgie produkti tiktu saražoti iekšēji ar akvakultūras palīdzību, palīdzētu radīt 3000–4000 pilna laika darbvieta⁴. Šis rādītājs apliecina, ka, lai gan akvakultūra veido salīdzinoši nelielu ES ekonomikas daļu, tai piemīt potenciāls sekmēt izaugsmi un radīt darbvieta ES piekrastes un iekšzemes teritorijās. Cieša sadarbība ar apstrādes nozari var vēl papildus palielināt darbvieta skaitu un uzlabot konkurētspēju abos sektoros. Akvakultūra ir viens no ES Jūras nozares izaugsmes stratēģijas⁵ pīlāriem, un tās attīstība var palīdzēt sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus.

2. AKVAKULTŪRA KOPEJĀS ZIVSAIMNIECĪBAS POLITIKAS REFORMAS KONTEKSTĀ

Kopējās zivsaimniecības politikas (KZP)⁶ reformas priekšlikuma mērķis ir atbalstīt akvakultūru, izmantojot atvērtu koordinācijas metodi — brīvprātīgu sadarbības procesu, kura pamatā ir stratēģiskās vadlīnijas un valstu daudzgadu stratēģiskie plāni, kur ir norādīti kopēji mērķi un, ja iespējams, arī rādītāji, kas raksturo virzību uz šo mērķu sasniegšanu.

Lai šos mērķus sasniegtu, būtu jāpanāk visu attiecīgo pušu — valsts iestāžu, nozares pārstāvju, mazumtirgotāju, patērētāju asociāciju, kā arī pilsoniskās sabiedrības

¹ Šajā paziņojumā "jūras produkti" ir visi zvejas un akvakultūras produkti.

² SEC(2011) 883.

³ ĢD MARE aprēķins pēc Eurostat datiem.

⁴ ĢD MARE aprēķins pēc ZZTEK datiem (STECF-OWP-12-03).

⁵ COM(2012) 494.

⁶ COM(2011) 425.

pārštāvju — līdzdalība. Ir paredzēts, ka šajā aspektā būtiska funkcija būs Akvakultūras konsultatīvajai padomei, kuru paredzēts izveidot.

Šo stratēģisko vadlīniju mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm noteikt pašām savus valsts līmeņa mērķrādītājus atbilstoši katras valsts relatīvajai sākotnējai situācijai, valsts apstākļiem un institucionālajai kārtībai. ES tiesību aktu aptvertie jautājumi nav aplūkoti atvērtās koordinācijas metodes ietvaros, bet tie veido satvaru tās darbībām.

Akvakultūras nozare ir atkarīga no tīriem un veselīgiem jūras ūdeņiem un saldūdens. ES tiesību akti vides jomā — it īpaši Ūdens pamatdirektīva (ŪPD)⁷, Jūras stratēģijas pamatdirektīva (JSPD)⁸ un Regula par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā⁹ — nodrošina šo priekšnosacījumu izpildi. ES tiesību akti arī nosaka augstos veselības, patērētāju tiesību aizsardzības un vides ilgtspējas standartus, kas jāievēro attiecībā uz ES akvakultūras darbībām. To ievērošana rada papildu izmaksas ražotājiem, taču to var pārvērst konkurences priekšrocībā, pievēršot patērētāju uzmanību kvalitātei, un tā var arī sekmēt pozitīvu attieksmi pret akvakultūru vietējā līmenī. KZP reforma nostiprina šos augstos standartus.

Komisija plāno palīdzēt valstu un reģionu pārvaldes iestādēm īstenot ES tiesību aktus vides jomā, neradot nevajadzīgu slogu ražotājiem. Tādēļ ir publicētas vadlīnijas par akvakultūras integrēšanu *Natura 2000* teritorijās¹⁰, un Komisija plāno sākt darbu pie līdzīgām vadlīnijām par akvakultūru un ŪPD un JSPD.

3. STRATĒĢISKĀS VADLĪNIJAS ES AKVAKULTŪRAS ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

Šā paziņojuma pamatā ir rezultāti, ko sniegušas apspriešanās ar ieinteresētajām personām, un tajā ir ņemta vērā Kopīgā pētniecības centra veiktā analīze¹¹. Lai atraisītu ES potenciālu akvakultūras jomā, tiks aplūkoti četri prioritārie aspekti: administratīvās procedūras, koordinēta telpiskā plānošana, konkurētspēja un vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

Akvakultūra var palīdzēt sasniegt vispārējo mērķi — vides, sociālajā un ekonomiskajā ziņā ilgtspējīgā veidā samazināt starpību starp jūras produktu patēriņu un ražošanu Eiropas Savienībā. Lai to panāktu, katra dalībvalsts tiek aicināta savā valsts daudzgadu plānā norādīt savus akvakultūras izaugsmes mērķrādītājus (apjomu un vērtību) laikposmam, ko aptver attiecīgais plāns.

3.1. Administratīvo procedūru vienkāršošana

Ekonomiskās nozares vispārējās konkurētspējas un attīstības noteikšanā liela nozīme ir administratīvajām izmaksām un administratīvo procedūru cikla ilgumam. Pašlaik ir pieejama tikai nepilnīga informācija par to, cik daudz laika prasa un cik izmaksā licences piešķiršana jaunai akvakultūras saimniecībai, un Komisijai nav zināms, ka būtu veikta galveno ierobežojošo faktoru visaptveroša apzināšana. Pieejamā informācija liecina, ka vairākās dalībvalstīs licences piešķiršanas procedūras bieži vien ilgst 2–3 gadus¹²; ir ziņots arī par ievērojami ilgāku procedūru gadījumiem.

⁷ Direktīva 2000/60/EK.

⁸ Direktīva 2008/56/EK.

⁹ Regula (ES) Nr. 304/2011.

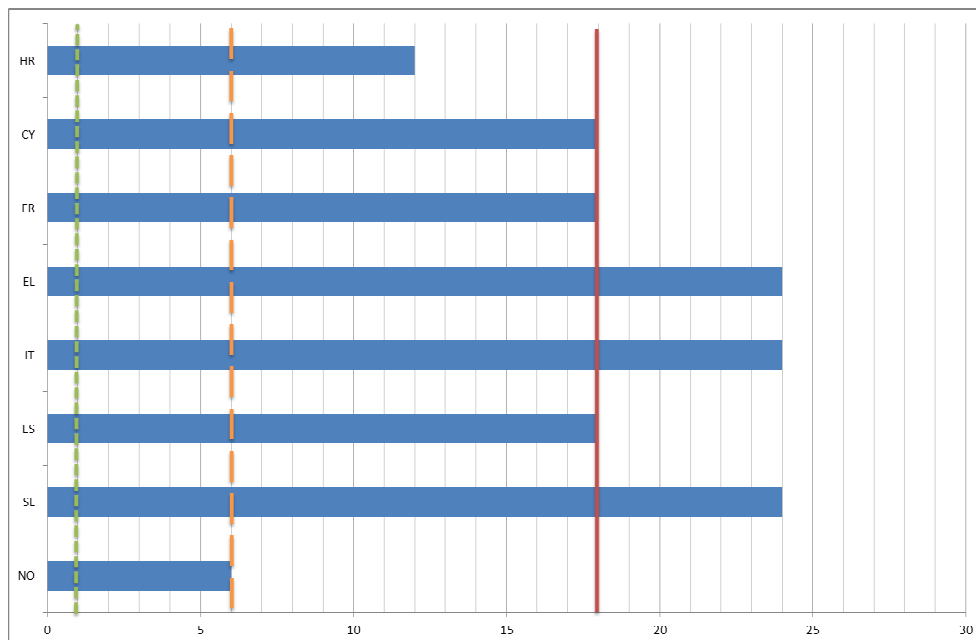
¹⁰ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>.

¹¹ JRC tehniskais ziņojums "Pieeja Eiropas akvakultūras snieguma rādītāju izstrādei".

¹² Dati no FAO projekta SHoCMed kombinācijā ar ražotāju asociāciju un publisko iestāžu sniegto informāciju; http://www.faosipam.org/?pag=content/_ShowPortal&Portal=SHOCMED.

Salīdzinājumam: Eiropas Parlamenta pētījumā ziņotie dati liecina, ka vidējais licences piešķiršanas laiks akvakultūras saimniecībām Norvēģijā bija 12 mēneši, bet pēc "vienota kontaktpunkta" ieviešanas tas ir sarucis līdz 6 mēnešiem¹³.

Laiks līdz licences piešķiršanai akvakultūras saimniecībām dažās dalībvalstīs un Norvēģijā (mēnešos)

- – laiks līdz licences piešķiršanai jaunām akvakultūras saimniecībām
- | – vidējais laiks līdz licences piešķiršanai jūras vēja ģeneratoru parkiem visā ES¹⁴
- - - – ziņotais laiks līdz licences piešķiršanai lauku saimniecībām
- - - – vēlmais laiks līdz licences piešķiršanai jauniem MVU (Uzņēmējdarbības rīcības plāns laikposmam līdz 2020. gadam)

Avoti: pašu aprēķini, izmantojot datus no SHoCMed, Windbarriers un Eiropas Parlamenta pētījuma IP/B/PECH/NT/2008 176 un ražotāju asociāciju un publisko iestāžu sniegto informāciju.

Vairums akvakultūras produktu ražotāju ir MVU, un tos nesamērīgi spēcīgi ietekmē birokrātiskās prasības — regulatīvo un administratīvo izmaksu attiecība pret apgrozījumu un darbinieku skaitu var būt pat desmitkārtīgi lielāka MVU gadījumā nekā lielu vispārīgās ekonomikas uzņēmumu gadījumā¹⁵. Nevajadzīga regulatīvā sloga samazināšana joprojām ir viens no galvenajiem uzdevumiem Komisijas politiskajā darba kārtībā. Reaģējot uz Mazās uzņēmējdarbības akta pārskatīšanu 2011. gada aprīlī, Komisija ir ierosinājusi rīcības plānu uzņēmējdarbības atbalstīšanai

¹³

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

¹⁴

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

¹⁵

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/administrative-burdens/>.

Eiropā. Rīcības plānā dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2015. gada beigām samazināt licences un citu uzņēmējdarbības sākšanai vajadzīgo atļauju piešķiršanas procedūru ilgumu līdz vienam mēnesim¹⁶, ja ir izpildītas prasības, ko nosaka ES tiesību akti vides jomā. Vispirms ir jāveic visaptveroša administratīvā sloga apzināšana un procedūru pārbaude.

- **Mērķis dalībvalstīm:** lai apzinātu iespējas racionalizēt procedūras un samazināt administratīvo slogu, dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2013. gada beigām apkopot šādu informāciju:
 - (1) laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam piešķirto jauno licenču skaits (skaits);
 - (2) piešķirto licenču skaits attiecībā pret pieteikumu skaitu (%);
 - (3) pašlaik izskatīto pieteikumu skaits (skaits);
 - (4) vidējais licences piešķiršanas procedūru ilgums (mēnešos);
 - (5) licences piešķiršanā iesaistīto publisko iestāžu skaits (skaits);
 - (6) licences saņemšanas procedūru vidējās izmaksas jaunam uzņēmumam (EUR);
 - (7) vidējais licences derīguma termiņš (gados).
- **Mērķi Komisijai:** izmantojot dalībvalstu apkopotus datus, sadarboties ar attiecīgajām iestādēm, lai līdz 2014. gada vasarai apzinātu labāko praksi un uzlabojumu iespējas, tostarp ar atbalstu, ko sniedz Komisijas augsta līmeņa darba grupa administratīvā sloga jautājumos, kura ir pilnvarota palīdzēt dalībvalstu publiskajām pārvaldes iestādēm īstenot ES tiesību aktus efektīvāk un atbilstošāk ieinteresēto personu vajadzībām¹⁷. Līdz 2014. gada otrajam ceturksnim sagatavot norādījumu dokumentus par ŪPD un JSPD saistībā ar akvakultūru, lai palīdzētu dalībvalstīm un nozarei īstenot ES tiesību aktus un demonstrētu, kā dabas aizsardzību var savienot ar ilgtspējīgu akvakultūru.
- **Mērķis Akvakultūras konsultatīvajai padomei:** līdz 2014. gada aprīlim veikt administratīvo procedūru pārbaudi un galveno administratīvā sloga veidu apzināšanu, novērtējot procedūru laiku un izmaksas dažādiem akvakultūras veidiem dalībvalstīs.

3.2. Akvakultūras ilgtspējīgas attīstības un izaugsmes nodrošināšana, izmantojot koordinētu telpisko plānošanu

Dažādi pētījumi liecina, ka telpisko plānojumu ieviešana var palīdzēt samazināt nenoteiktību, sekmēt ieguldījumus un paātrināt tādu nozaru kā akvakultūras vai jūras atjaunojamo energoresursu attīstību¹⁸. Platības trūkuma problēmu, ko bieži vien min kā faktoru, kurš ierobežo ES jūras akvakultūras paplašināšanos, var atrisināt, apzinot

¹⁶ COM(2012) 795 final.

¹⁷ Vairāk informācijas par augsta līmeņa darba grupu sk. šeit:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

¹⁸

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/economic_effects_maritime_spatial_planning_en.pdf;

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

akvakultūrai vispiemērotākās vietas, jo šķiet, ka pašlaik akvakultūras darbības aizņem ierobežotu platību un piekrastes daļu¹⁹.

Iekšzemes telpiskā plānošana parasti ir detalizētāka nekā jūras telpiskā plānošana — piemēram, tāpēc, ka kadastra vai vērtēšanas sistēmu dēļ visām attiecīgajām iestādēm ir viegli pieejama vajadzīgā informācija. Saldūdens akvakultūrai vispiemērotāko teritoriju apzināšana palīdzēs paplašināt ražošanu, līdztekus sekmējot ainavu, biotopu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību. Telpiskajos plānojumos būtu jāņem vērā vides pakalpojumi, ko nodrošina plaša dīķu akvakultūra.

Daudzos gadījumos tikai akvakultūras nozares vajadzības vien nav pietiekams pamatojums tik sarežģītas procedūras veikšanai attiecībā uz jūras vidi. Šāda pieeja tomēr tika īstenota, piemēram, Īrijas projektā *CLAMS*²⁰, Galisijas reģionālajā akvakultūras stratēģijā²¹ un Somijas valsts akvakultūras telpiskās plānošanas projektā²². Kā izejas pozīciju var izmantot jau veiktās plānošanas rezultātus, piemēram, jūras vēja ģeneratoru parku izvietojanas plānus²³. Ir sagatavotas vadlīnijas par telpisko plānošanu Vidusjūrā²⁴ un Baltijas jūrā²⁵, un dalībvalstis tās var izmantot kā informācijas avotu. Turklāt akvakultūras plānošanā var izmantot arī pašreizējo tiesību aktu (piemēram, Atjaunojamu energoresursu direktīvas, KZP, JSPD, ŪPD, Dzīvotņu direktīvas, Putnu direktīvas) īstenošanas procesā iegūtos datus. Komisija 2013. gada martā pieņēma priekšlikumu direktīvai, ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas un integrētās piekrastes pārvaldības satvaru²⁶. Dalībvalstis arī turpmāk būt atbildīgas par šādu plānojumu izstrādi un to vispārējo mērķu un satura noteikšanu.

Ja akvakultūru pienācīgi neplāno un nemonitorē, tā var būtiski ietekmēt vidi. Tāpēc ES tiesību aktos īpaša uzmanība ir veltīta dažiem akvakultūras vides ietekmējuma veidiem (piemēram, barības un organisko vielu pārbagātībai, piesārņojumam ar bīstamām vielām). Atsevišķo saimniecību vispārējā ietekme ietver arī citu veidu vides ietekmējumu (piemēram, nogulšņu veidošanos, fiziskus traucējumus), un to iespaido arī citi faktori, piemēram, audzēto organismu veids, saimniecības atrašanās vieta un lokālās vides neaizsargātība. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta pētījumu²⁷ šo vides aspektu izvērtēšana telpiskās plānošanas procesā var samazināt privātā sektora attīstītājiem radīto administratīvo slogu un samazināt licenču piešķiršanas procedūrām raksturīgo nenoteiktību, tādējādi sekmējot ieguldījumus. Vairāki pētījumi un citās rūpniecības nozarēs gūtā pieredze²⁸ apliecina, ka šādu problēmu atrisināšana plānošanas procesa sākumā iespēju robežās samazina ietekmi uz vidi, samazina vietējo iedzīvotāju neapmierinātību, novērš nevajadzīgu aizkavēšanos un palielina izredzes, ka jauni projekti noritēs sekmīgi. Šāda pieredze var kalpot kā

¹⁹ JRC tehniskais ziņojums "Pieeja Eiropas akvakultūras snieguma rādītāju izstrādei".

²⁰ http://www.bim.ie/media/bim/content/BIM_CLAMS_Explanatory_Handbook.pdf.

²¹ <http://www.intecmar.org/esga/>.

²² http://www.mmm.fi/en/index/frontpage/Fishing_game_reindeer/Fisheriesindustry/aquaculture.htm.

²³ Piemēram, *Windspeed* ceļvedi: <http://www.windspeed.eu/>.

²⁴ Rezolūcija GFCM/36/2012/1: http://www.faosipam.org/GfcmWebSite/docs/RecRes/RES-GFCM_36_2012_1.pdf.

²⁵ <http://www.aquabestproject.eu>.

²⁶ COM (2013) 133 final.

²⁷

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

²⁸ Sk., piemēram, http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm, <http://www.project-gpwind.eu/>.

vērtīgi norādījumi akvakultūras produktu ražotājiem un palīdzēt palielināt ES akvakultūras ilgtspēju, pozitīvu sabiedrības attieksmi un akvakultūras konkurētspēju.

Tā kā gan jūras, gan iekšzemes ūdeņu telpiskā un ekoloģiskā kapacitāte ir ierobežota, būtu jāizmanto uz ekosistēmu balstīta pieeja. Izmantojot pārdomātas plānošanas un novērtēšanas procedūras, sevišķa piesardzība būtu jāievēro attiecībā uz mazaizsargātām un aizsargājamām teritorijām; pozitīvā pieredze saistībā ar akvakultūras integrēšanu *Natura 2000* teritorijās apliecina, ka ienesīgu komercdarbību ir iespējams savienot ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Plašas dīķu akvakultūras nodrošinātie vides pakalpojumi ir konkrēts piemērs gadījumam, kad saimnieciskā darbība atbilst biotopa vai sugas aizsardzības vajadzībām.

- **Mērķis dalībvalstīm:** ieviest koordinētu telpisko plānošanu, tostarp jūras telpisko plānošanu jūras baseina līmenī, lai nodrošinātu, ka tiek ņemts vērā akvakultūras potenciāls un vajadzības, un nodrošinātu pienācīgas ūdeņu un zemes platības piešķiršanu akvakultūras ilgtspējīgai attīstībai.
- **Mērķis Komisijai:** uzraudzīt koordinētas jūras telpiskās plānošanas īstenošanu, iepazīstināt ar pētījumiem un pieredzi, lai palīdzētu dalībvalstīm veikt plānošanu. 2014. gada vasarā noorganizēt paraugprakses apmaiņas semināru.

3.3. ES akvakultūras konkurētspējas palielināšana

ES akvakultūras uzņēmumi saskaras ar dažādām grūtībām un iespējām, kas prasa individuālu pieeju²⁹, taču visiem šiem uzņēmumiem būtu izdevīga labāka tirgus organizētība un akvakultūras produktu ražotāju organizāciju strukturētība. Tā ir tirgus kopīgās organizācijas (TKO) reformas un jaunā Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) prioritāte. Ražošanas un tirdzniecības plāni līdztekus ES tirgus novērošanas centram, visticamāk, palīdzētu akvakultūras produktu ražotājiem apzināt uzņēmējdarbības iespējas un tām pielāgot tirdzniecības stratēģijas.

Patērētāji attiecībā uz pārtikas produktiem gaida aizvien lielāku kvalitāti un daudzveidību, it sevišķi tad, ja tie ir vietējie produkti, un tas rada jaunas iespējas palielināt tādu aktīvu kā piekrastes un iekšzemes teritoriju vērtību. Uzņēmēju, publisko iestāžu, asociāciju, pētniecības, izglītības un apmācības iestāžu koordinēta darbība vietējā līmenī var palīdzēt stimulēt vietējo ekonomiku un apmierināt augošo pieprasījumu pēc ilgtspējīgā veidā saražotiem vietējiem jūras produktiem.

Audzētājiem papildu ienākumus var sniegt uzņēmējdarbības dažādošana. Akvakultūras produktu ražotājiem var rasties tādas papildu uzņēmējdarbības iespējas kā makšķerēšana un tūrisms vai atsevišķu iepriekšējo posmu vai nākamo posmu darbību internalizācija.

Uzņēmējdarbības attīstību un dažādošanu var sekmēt arī tirgus stimulēta pētniecība, inovācija un zināšanu pārnese. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāveicina sinerģija starp valsts pētniecības programmām un jāatbalsta nozares pārstāvju līdzdalība pētniecības un inovācijas darbībās — it īpaši attiecībā uz Eiropas akvakultūras tehnoloģiju un

29

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/pech/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29823>.

inovāciju platformas stratēģiskās pētniecības programmas un Jūras nozares izaugsmes stratēģijas īstenošanu³⁰.

Plaša zivju dīķu akvakultūra sekmē bioloģisko daudzveidību un ir jo sevišķi plaši izplatīta Centrāleiropā un Austrumeiropā; līdztekus pārtikas ražošanai tā nodrošina svarīgus pakalpojumus un sniedz uzņēmējdarbības iespējas, tādējādi, ja to pienācīgi valorizē, potenciāli uzlabojot konkurētspēju. Publiskajām iestādēm būtu jāapzinās, kāda ietekme ir noteikumiem, ko piemēro teritorijām ar lielu bioloģisko daudzveidību, piemēram, *Natura 2000* teritorijām, un tas, kādus ienākumus liedz gūt tādu plēsējputnu kā jūraskraukļu aizsardzība, kā arī brīvprātīgas apņemšanās aizsargāt bioloģisko daudzveidību vai ūdeņus. Svarīgs faktors, kas atsevišķos reģionos ietekmē dīķu akvakultūras ražotspēju, ir saistīts ar plēsējputniem, jo sevišķi jūraskraukļiem. Putnu direktīvā³¹ ir noteikta izņēmumu sistēma, ko var izmantot zvejniecību un akvakultūras saimniecību interešu aizsardzībai. Dalībvalstis var pilnībā izmantot paredzētās izņēmumu noteikšanas iespējas, lai nepieļautu, ka jūraskraukļi nodara nopietnu kaitējumu zvejniecībām vai akvakultūrai. Lai dalībvalstīm palīdzētu, Komisija nesen publicēja norādījumu dokumentu³² nolūkā precizēt svarīgākos aspektus saistībā ar izņēmumu sistēmas piemērošanu.

- **Mērķis dalībvalstīm:** pilnvērtīgi izmantot ierosināto TKO un EJZF, lai atbalstītu uzņēmējdarbības izaugsmi, piešķirot akvakultūrai pietiekamus līdzekļus, tostarp ražošanas un tirdzniecības plānu izveidei, un sekmētu sasaisti starp pētniecību un izstrādi un nozari (jo sevišķi MVU). Atbalstīt izglītības un arodmācību programmas, kas apmierina akvakultūras nozares vajadzības.
- **Mērķis Komisijai:** koordinēt un atbalstīt akvakultūras pētniecību un inovāciju, izmantojot visas attiecīgās ES programmas un fondus. Atbalstīt zināšanu, labākās prakses un inovāciju pārnesi, tostarp ES pētniecības projektu secinājumu pārnesi. Izveidot lietotājdraudzīgu ES tirgus novērošanas centru, kas sniegtu informāciju par tirgu.

3.4. Vienlīdzīgu konkurences apstākļu sekmēšana ES tirgus dalībniekiem, izmantojot to konkurences priekšrocības

Viens no galvenajiem ES akvakultūras konkurētspēju veicinošajiem faktoriem ir augsti vides, dzīvnieku veselības un patērētāju tiesību aizsardzības standarti, un tie būtu efektīvāk jāizmanto, lai palielinātu konkurētspēju tirgos.

ES un importēto produktu pašreizējās sanitārās pārbaudes jau tagad nodrošina augstu pārtikas nekaitīguma līmeni. Sabiedrības bažu dēļ patērētāji, NVO un mazumtirgotāji pieprasa garantijas, ka pirkta pārtika ir saražota, ievērojot ļoti augstus vides un sociālās ilgtspējas standartus. ES akvakultūras produktu ilgtspējas līmeņa pienācīga nodrošināšana un paziņošana sabiedrībai varētu uzlabot ES akvakultūras un tās produktu konkurētspēju un sekmēt pozitīvu sabiedrības attieksmi. Jaunie marķēšanas nosacījumi, kas ierosināti TKO regulā, var palīdzēt īpaši nošķirt ES akvakultūras produktus; šajā jomā sava funkcija varētu būt arī brīvprātīgās sertifikācijas sistēmām. Arī īsu pārtikas piegādes ķēžu attīstīšana var piešķirt papildu pievienoto vērtību augstas kvalitātes un pilnīgi svaigiem vietējiem produktiem.

³⁰ COM(2012) 494.

³¹ Padomes Direktīva 79/409/EEK.

³² <http://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants.htm>.

Lauksaimniecības nozarē gūtā pieredze apliecina, ka pieprasījums pēc kvalitatīvas, ilgtspējīgi saražotas pārtikas aizvien palielinās. Piemēram, pēdējo desmit gadu laikā bioloģiskās pārtikas mazumtirdzniecības izaugsmes rādītāji četros lielākajos ES tirgos ir pārsnieguši vispārējā pārtikas produktu pieprasījuma radītās izaugsmes rādītājus ES; bioloģiskās pārtikas vidējie gada izaugsmes rādītāji ir 7–15 %, savukārt nebioloģiskās pārtikas izaugsmes rādītāji ir tikai 2–5 %³³. Saskaņā ar FAO bioloģiskās akvakultūras produkcijas apjoms Eiropā laikposmā no 1998. līdz 2007. gadam ik gadu palielinājās par gandrīz 30 %. Dažiem mazumtirgotājiem ir liela nozīme sertificētu zivju produktu piedāvāšanā tirgū, un tie šādi rīkojas savas vispārējās uzņēmuma sociālās atbildības politikas ietvaros; lielu mazumtirgotāju iesaistīšanās ir bijusi viens no izšķirīgajiem faktoriem bioloģiskās pārtikas nozares straujajā izaugsmē pēdējās desmitgades laikā.

ES atbalsta vispārējus augstus vides, sociālos, sanitāros un fitosanitāros standartus tirdzniecības nolīgumos, ko ES slēdz ar trešām valstīm, tostarp attiecībā uz akvakultūru.

- **Mērķis dalībvalstīm:** atbalstīt ražotāju un starpnozaru organizāciju attīstību, arī starptautiskā līmenī. Tas sekmētu kolektīvas pārvaldības un/vai pašregulācijas iniciatīvas starp ražotājiem, apstrādātājiem un mazumtirgotājiem, attiecīgos gadījumos — sadarbībā ar patērētāju apvienībām un NVO. Atbalstīt un piemērot marķēšanas prasības un noteikumus un kontrolēt to piemērošanu.
- **Mērķis Komisijai:** nodrošināt, lai marķēšanas noteikumi, jo sevišķi noteikumi par svaigumu, izcelsmi un komercnosaukumu, tiktu pilnībā piemēroti. Palielināt tirgu pārredzamību un izplatīt informāciju par tendencēm vietējā, ES un starptautiskā līmenī. Līdz 2013. gada beigām sākt informatīvo kampaņu par ES akvakultūras priekšrocībām.
- **Mērķis Akvakultūras konsultatīvajai padomei:** atbalstīt akvakultūras produktu ražošanas un tirdzniecības, tostarp sertifikācijas un marķēšanas, strukturēšanu. Palīdzēt uzlabot nozares informāciju par tirgu. Sekmēt pašregulācijas iniciatīvas un palīdzēt informēt patērētājus par šīm produktu īpašībām.

4. JAUNA PĀRVALDĪBA ES AKVAKULTŪRAS ATBALSTAM

Atvērtā koordinācijas metode ir satvars valsts stratēģiju izstrādei un ES dalībvalstu rīcībpolitiku koordinēšanai. Šā brīvprātīgā procesa mērķis ir piedāvāt praktiskus risinājumus dalībvalstu un ieinteresēto personu konstatētajām problēmām. Tas nozīmē ES un valstu rīcībpolitiku saskaņotu darbību, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu.

Lai sekmētu zinātniskās un labākās prakses apmaiņu, katra dalībvalsts tiek aicināta izvirzīt valsts kontaktpunktu; Komisija ar šiem kontaktpunktiem sazināsies, piemēram, organizējot profesionālvērtēšanu un apzinot un popularizējot labāko praksi.

³³ Eurostat dati un http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/organic_2010_en.pdf.

4.1. Valsts stratēģiskais daudzgadu plāns ilgtspējīgas akvakultūras sekmēšanai

Komisijas priekšlikumi, par ko tā pašlaik apspriežas ar Parlamentu un Padomi, paredz: lai efektīvāk koordinētu akvakultūras atbalsta darbības, katrai dalībvalstij ir jā sagatavo valsts stratēģiskais daudzgadu plāns, kura pamatā ir šajā paziņojumā izklāstītās ES stratēģiskās vadlīnijas. Lai dalībvalstīm atvieglotu plāna izstrādi, Komisija ir sagatavojusi vispārīgās plāna struktūras projektu (sk. 1. pielikumu).

Valstu daudzgadu plāniem būtu jāaptver laikposms no 2014. līdz 2020. gadam. Dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2017. gada beigām sagatavot plāna īstenošanas vidusposma novērtējumu.

4.2. Darbības komplementaritāte ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda darbību

Ir paredzēts, ka ierosinātais EJZF atbalstīs KZP īstenošanu. Katrai dalībvalstij tiktu lūgts izveidot darbības programmu (DP), kurā būtu norādīts, kādas darbības tā plāno finansēt ar EJZF starpniecību. Attiecībā uz akvakultūru būtu svarīgi, lai DP atbilstu iepriekš minētajam valsts daudzgadu plānam, lai sekmētu visas politikas saskaņotību.

4.3. Labākās prakses apmaiņa

Atvērtās koordinācijas metodes mērķis ir arī izveidot visām dalībvalstīm kopīgu zināšanu ieguves procesu. Svarīgs instruments šajā aspektā ir profesionālvērtēšanas semināri, kuros dalībvalstis var cita citu iepazīstināt ar rīcībpolitiku, programmu vai institucionālās kārtības labāko praksi un izvērtēt šādas prakses efektivitāti, tostarp attiecībā uz vides ietekmējuma novērtēšanu un mazināšanu. Šie semināri visā ES sniedz iespēju iegūt zināšanas par īstenošanas procesu vai dažādām politikas pieejām.

Dalībvalstis tiek mudinātas savā valsts daudzgadu plānā iekļaut trīs labas prakses priekšlikumus. Komisija plāno vismaz reizi gadā organizēt profesionālvērtēšanas seminārus, lai iepazīstinātu dalībvalstis ar izraudzītajiem labas prakses paraugiem un dalībvalstis varētu savstarpēji apmainīties ar informāciju.

4.4. Akvakultūras konsultatīvā padome

Ir pierādījies, ka KZP mērķu sasniegšanas priekšnoteikums ir iesaistīšanās diskusijās ar ieinteresētajām personām. Akvakultūras konsultatīvās padomes (AKP) izveidei vajadzētu sniegt Komisijai un dalībvalstīm iespēju lietderīgi izmantot visu ieinteresēto pušu zināšanas un pieredzi.

AKP funkcija būs sniegt ieteikumus politikas veidotājiem, palīdzēt viņiem pieņemt uz pierādījumiem balstītus lēmumus. Komisija aicina aktīvi līdzdarboties visas ieinteresētās personas: ražotājus, iepriekšējo rūpniecības posmu pārstāvjus (barības piegādātājus, pētniecības organizācijas, veterinārārstus, iekārtu ražotājus), nākamo rūpniecības posmu pārstāvjus (tostarp ieguves, dzīvtransportēšanas, apstrādes, eksportēšanas, izplatīšanas posmu pārstāvjus), patērētāju apvienības, vides jomā aktīvās NVO, arodbiedrības u. tml.

4.5. Turpmākie pasākumi

Dalībvalstis tiek aicinātas nosūtīt Komisijai savus valsts daudzgadu plānus ne vēlāk kā darbības programmas iesniegšanas laikā. Komisija līdz 2014. gada aprīlim plāno izveidot kopsavilkuma ziņojumu par visiem valstu plāniem, lai dalībvalstu vidū izplatītu informāciju par plāniem un labu praksi.

Dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2017. gada beigām sagatavot savu valsts daudzgadu plānu īstenošanas vidusposma novērtējumu, un Komisija uz šā novērtējuma pamata apsver izmantot iespēju pārskatīt stratēģiskās vadlīnijas.

PIELIKUMS

Vispārīgās struktūras projekts valsts daudzgadu plānam ilgtspējīgas akvakultūras attīstīšanai

1. Valsts konteksts un sasaiste ar galvenajiem valsts mērķiem
 - Valsts situācija un stratēģiskā pieeja galveno ES mērķu sasniegšanai
 - Skaitliski izteikts valsts izaugsmes mērķrādītājs (2014–2020)
2. Stratēģisko vadlīniju stimulēti pasākumi
 - (a) Administratīvo procedūru vienkāršošana
 - (1) Valsts situācijas novērtējums
 - (a) Administratīvās sistēmas kvalitatīvs raksturojums (galvenās par licencēšanu atbildīgās iestādes, pienākumu sadalījums starp dažādām administratīvajām struktūrām utt.)
 - (b) Skaitliski izteikti dati un paskaidrojumi: sk. sarakstu pamattekstā
 - (2) Galvenie plānotās rīcībpolitikas elementi: plānotie pasākumi administratīvā sloga samazināšanai
 - (3) Attiecīgā gadījumā — atbilstoši skaitliski izteikti mērķi un rādītāji (piemēram, paredzamais administratīvo izmaksu un/vai laika samazinājums utt.)
 - (b) **Akvakultūras ilgtspējīgas attīstības un izaugsmes nodrošināšana, izmantojot koordinētu telpisko plānošanu**
 - (1) Valsts situācijas novērtējums: līdzšinējā (jūras un sauszemes) telpiskās plānošanas sistēma, kompetenču sadalījums, jau esošie teritoriālie plānojumi
 - (2) Galvenie plānotās rīcībpolitikas elementi: telpiskās plānošanas atbalsta darbības, ņemot vērā akvakultūras vajadzības
 - (3) Attiecīgā gadījumā — atbilstoši skaitliski izteikti mērķi un rādītāji (piemēram, jaunu akvakultūrai paredzētu teritoriju skaits un platība, pieņemto reģionālo plānu skaits)
 - (c) **ES akvakultūras konkurētspējas palielināšana**
 - (1) Valsts situācijas novērtējums: valsts akvakultūras nozares spēcīgās un vājās puses, pašreizējais pētniecības un izstrādes atbalsts, jomas, kurās visvairāk jāuzlabo konkurētspēja
 - (2) Galvenie plānotās rīcībpolitikas elementi: plānotās darbības, kuru mērķis ir atbalstīt inovāciju un saites starp pētniecības un izstrādes pārstāvjiem un nozari, u. tml.
 - (3) Attiecīgā gadījumā — atbilstoši skaitliski izteikti mērķi un rādītāji (piemēram, nozares un pētniecības un izstrādes pārstāvju partnerības)
 - (d) **Vienlīdzīgu konkurences apstākļu sekmēšana ES tirgus dalībniekiem, izmantojot to konkurences priekšrocības**
 - (1) Valsts situācijas novērtējums: ražotāju organizācijas, esošās sistēmas ilgtspējas atzīšanai (piemēram, brīvprātīgas dalības sistēmas, ko izmanto

lieli valsts mazumtirgotāji), vispārējās sabiedrības attieksme pret akvakultūru

- (2) Galvenie plānotās rīcībpolitikas elementi (2014–2020): pasākumi, kas saskaņā ar ieceri varētu uzlabot ES akvakultūras produktu tēlu (piemēram, informatīvas kampaņas, atbalsts dalībai brīvprātīgas dalības sistēmās, atbalsts bioloģiskajai akvakultūrai)
- (3) Attiecīgā gadījumā — atbilstoši skaitliski izteikti mērķi un rādītāji (piemēram, bioloģisko un/vai sertificēto akvakultūras produktu procentuālā daļa utt.)

3. Pārvaldība un partnerība

- Galveno iesaistīto pušu (reģionālo un/vai pašvaldību iestāžu, nozares pārstāvju, ieinteresēto personu un NVO) svarīgākais ieguldījums
- Sasaiste ar EJZF DP prioritātēm un finansējuma piešķirumu (EJZF un citu ES vai valsts fondu finansējums)
- Ilgtspējīgas akvakultūras sekmēšanas valsts kontaktpunkta nosaukums un kontaktinformācija

4. Labākā prakse

- Trīs valsts labākās prakses paraugu apzināšana un izklāsts